

Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.
201101697-/MLS

Vår ref.
11/1581-14 414.03/KNTH

Dato:
Oslo, 19.09.2011

Høring - NOU 2011:7 Velferds- og migrasjonsutvalget

Landsorganisasjonen i Norge viser til departementets brev av 10.06.11 angående ovennevnte.

Brochmann utvalget er bedt om å vurdere viktige sider ved det som gjerne kalles globaliseringen: den voksende økonomiske og kulturelle aktivitet over landegrensene som har preget verden særlig de siste 20 årene. Norge har som et lite land med en åpen økonomi høstet store fordeler av globaliseringen. Det har medvirket til å gi oss verdens høyeste materielle levestandard, samtidig som det har gitt tilgang til enorme teknologiske fremskritt og en tilgang til verden omkring som ingen kunne forestilt seg bare kort tid tilbake.

Brochmann utvalget viser oss at migrasjon over landegrensene innebærer viktige utfordringer for samfunnsorganisering og fordelingen av fordeler og ulemper mellom ulike grupper i befolkningen og for forholdet til omverden. Vi får økte muligheter, men vil også oppleve noen begrensninger for måten å organisere økonomi og velferd på. Vi vil også måtte ta større ansvar for mennesker som innvandrer fra andre land og nordmenn som beveger seg over landegrensene. Vi må ta vare på de som møter risikoen og påkjennningene og være mer omhyggelige når vi utformer spilleregler for arbeidslivets, bedriftenes og kapitalens virkemåte.

Dette er åpenbart utfordringer en internasjonal og politisk engasjert fagbevegelse må møte på en aktiv måte.

Utvalget har levert en omfattende og grundig utredning av utfordringer for den norske velferdsmodellen ved økt migrasjon på tvers av landegrensene, og for vurdering av bærekraften i den norske velferdsmodellen.

Utvalget tar utgangspunkt i at høy sysselsetting er en forutsetning for gode velferdsordninger. Det ligger en "sosial kontrakt" til grunn for alle velferdsstater. Kontraktens bærekraft avhenger av balansen mellom yrkesaktive og stønadsmottakere. Det er bakgrunnen for at trygder ligger lavere enn full lønn.

Utvalget kommer med forslag når det gjelder migrasjonspolitikken med direkte innvirkning på velferdsstaten, velferdspolitikken, og arbeidslivs- og integreringspolitikken.

Utvalget peker på EØS-avtalen og mener at en har lite handlingsrom når det gjelder migrasjon innenfor EØS, og kommer også med få forslag til tiltak for innvandring utenom EØS. LO ser her et behov for nærmere drøfting av hva spillerrommet egentlig er.

Utvalget tar opp eksport av stønader, og peker på at i noen tilfeller kan det være aktuelt å dreie den offentlige innsatsen fra kontantytelser til tjenester. LO er enig i denne ideen.

Utvalget peker på at studentutveksling er positivt, men at det kan være en stor økonomisk belastning å utdanne store studentgrupper som ikke bruker utdanningen sin i Norge. De fleste land i Europa, inkludert de andre nordiske har eller vurderer å innføre betaling for høyere utdanning for utlendinger, reiser problemstillinger for Norge. Denne utviklingen bør følges nøye.

Utvalget har vurdert tre hovedtilnærminger for tilpasning av velferdsmodellen:

- En generell nedskjæring i ytelsene.
- At ytelser knyttes til botid eller statsborgerskap som en til viss grad har gjort i Danmark med sosialhjelpen.
- Å gå fra passiv inntektssikring til aktivisering. Dette støttes av utvalget.

Utvalget peker på at en generell nedskjæring reduserer ytelsene til de som trenger dem og svekker omfordeling, og gir flere permanent lav inntekt. Ytelser knyttet til botid og statsborgerskap bryter med inkluderingshensyn og vil gi mer lavinntekt i innvandrerbefolkningen. Dette kan hemme integreringen.

Utvalget mener at en aktiviseringslinje bør gjelde mest mulig i inntektssikringen. Vi har det allerede når det gjelder krav om å være disponibel under dagpengeordningen, gjennom introduksjonsstønad og attføring under arbeidsavklaringspenger. Utvalget mener at prinsippet i større grad bør gjelde i de helserelaterte ytelsene, i overgangsstønaden og i sosialhjelpen. LO er enig i å legge økt vekt på aktivitet, men at dette må avveies mot fordelingshensyn.

Utvalget er enige om utfasing av kontantstøtten. Utvalget går inn for å fase ut kontantstøtten i løpet av en treårsperiode, fortsette ordningen med gratis kjernetid i barnehage i innvandrertette områder, og skjerpe aktivitetskravene for mottakere av overgangsstønad med barn over 3 år. LO er enig i dette.

Aktiviseringsperspektivet krever i følge utvalget at en går kritisk gjennom forsørgertilleggene i uførepensjonen. Utvalget vil avvikle ektefelletilleggene i uførepensjonen og begrense barnetilleggene, for å bedre insentivene til yrkesdeltakelse, særlig i innvandrerfamilier med mange barn og lave lønnsutsikter. Utvalget viser til Uføreutvalget, som gikk inn for å fjerne ektefelletillegget og redusere barnetillegget. Utvalget peker på at de norske forsørgingstilleggene utgjør store pengebeløp i lavkostland. I mange land kan det være vanskelig å få brakt på det rene om barna stønadmottakeren påberoper seg faktisk eksisterer.

LO mener at det må være en konkret vurdering av den enkeltes behov som ligger til grunn for stønaden. Barnetrygden er et treffsikkert virkemiddel for å finansiere merkostnadene ved å ha barn. LO kan ikke støtte nedbygging av barnetrygden.

Når det gjelder den humanitært motiverte innvandringen, som omfatter grupper med lave kvalifikasjoner, mener utvalget at kommunene i arbeidet med introduksjonsordningen, bør forbedre den individuelle tilretteleggingen og tydeliggjøre arbeidsrettingen. Personkretsen

med rett til ordningen bør utvides til alle med rett til norskopplæring. LO støtter disse tilrådingene.

Andre europeiske land gir ikke gratis språkopplæring til innvandrere fra EØS. Flertallet i utvalget ønsker ikke å tilby alle EØS-innvandrere gratis norskundervisning, men ønsker bedre tilrettelegging for språkundervisning. Norge har en svært stor arbeidsinnvandring fra EØS-området, samtidig som vi er et lite språksamfunn. Både ut fra hensyn til sikkerhet og for å unngå et b-lag på arbeidsmarkedet er det viktig med opplæring i norsk og norske samfunnsforhold. Etter LOs syn bør en vurdere nærmere hvordan rettighetene til språkopplæring for EØS-borgere kan styrkes. Blant problemstillingene er finansiering og hvilke grupper som skal omfattes, bl.a. knyttet til varighet av opphold. Det er naturlig at arbeidsgivere har et ansvar her.

Utvalget foreslår ikke noen generell liberalisering av regelverket for midlertidige ansettelser, men å etablere midlertidige trainee programmer eller opplæringsstillinger. Det foreslås at lønnstilskudd bør kunne brukes i større grad enn i dag. LO kan ikke se noen grunn til å svekke stillingsvernet eller øke mulighet for midlertidige ansettelser, det vil svekke arbeidstakernes stilling i arbeidsmarkedet. Et eventuelt traineeprogram bør i tilfelle være en del av et ordinært utdanningsløp.

Utvalget legger vekt på å videreføre innsatsen mot sosial dumping, og støtte partenes arbeid for et velorganisert arbeidsliv. Det pekes på at partenes maktbase og dermed trepartssystemets legitimitet kan svekkes hvis store deler av arbeidsstyrken jobber i bedrifter uten organisering.

LO har god erfaring med allmenngjøring av tariffavtaler. LO støtter ikke ideen om mulige nasjonale eller bransjevisе minstelønninger. Minstelønninger vil kunne bli et gulv som lønningene ville beveger seg mot. På lengre sikt ville en ordning med lovfestet minstelønn også svekke partenes rolle i arbeidslivet og dermed et sentralt element i den norske modellen.

Innvandrere er ofte overrepresentert i bransjer med mye useriøsitet, som bl.a. renhold, byggenæringen, transportnæringen og restaurantbransjen. Utvalget mener det er viktig med tiltak som reduserer skatteunndragelse og omfanget av svart økonomi, og beskytter utsatte yrkesutøvere i berørte bransjer. LO setter pris på denne innsikten.

Offentlig tiltak, f. eks gjennom vekst- og attføringsbedriftene, har i mange år bidratt til å integrerer personer med liten tilknytning til arbeidsmarkedet. LO vil peke på at den store vekten som bør legges på aktivisering og individuell oppfølging vil stille økte krav til NAV.

Utvalget har i det store og hele gjort et bredt og grundig arbeid. Utvalget kunne i enda større grad behandlet strukturelle forhold som ekskluderer innvandrere, arbeidsgiverrettete tiltak, og satt et større fokus på barnas situasjon.

Det er positivt at utvalget i sine analyser har hatt en relativt bred tilnærming til innvandrenes levekår, og ikke bare fokusert på inntekt. Utvalgets forslag vil ha effekter på barnefattigdom. Det burde også vært omtalt nærmere.

Mye av omfordelingen i samfunnet skjer gjennom offentlige tjenester/varer, slik som gratis skole, gratis helsetjenester, medisiner på blå resept osv. I de siste årene har det bl.a. skjedd en kraftig utbygging av barnehager og SFO som krever stor offentlig finansiering. I den offentlige debatten fokuseres det i fordelingspolitikken ofte på lavinntekt (lav inntekt etter skatt). Ofte omtales de som er under denne grensen som fattige, og de siste årene har det vært mye fokus på barnefattigdom.

Lavinntektsbegrepet fanger ikke opp de samlede ressursene som innbyggerne får. Dersom det skjer overgang fra passiv inntektsstøtte til subsidierte tjenester vil det framstå som reduksjon av inntekt for de aktuelle gruppene, og dermed som ”økt fattigdom”. Dette illustrere at det er behov for flere analyser som fokuserer på familienes samlede ressurstillgang, og ikke bare på inntekt etter skatt. Fattigdom kan også sees på, ikke bare som mangel på materielle ressurser, men som manglende mulighet for deltakelse i samfunnslivet. I dette perspektivet er aktivisering og inklusjon i arbeidslivet viktig.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Gerd Kristiansen
(sign.)

Stein Reegård
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.